

Aleg. 110.

Sprawozdanie

komisji administracyjnej w przedmiocie stałego kwaterunku wojsk
w kraju.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 14. Lipca 1880 przyjął Wysoki Sejm do wiadomości sprawozdanie komisji budżetowej wyłuszczające powody, dla których komisja ta wykreśliła wstawioną przez Wydział krajowy do budżetu rubrykę wydatków na kwaterunek wojska i umieszczoną w niej kwotę 120.000 zł. w. a. Powody te leżały w tem, że Reprezentacja krajowa nie może incydentalnie drogą uchwały budżetowej decydować o przyjęciu tego wydatku na fundusz krajowy, że nie były podówczas zebrane daty co do liczby miejsc i rozmiarów potrzebnych dla wojska pomieszczeń, że c. k. Rząd nie zwrócił był się w tej sprawie do Reprezentacji krajowej, w końcu zaś, że §. 23. ustawy kwaterunkowej z dnia 11. Czerwca 1879 nr. 93. dz. p. p. wypowiada tylko zasadę, iż ciężar stałego kwaterunku spada na kraj cały, lecz ztąd nie wynika bynajmniej, aby ciężar ten pokrywany był z funduszu krajowego, a może być wskazane albo utworzone inne źródło albo inny sposób pokrycia dla tego ciężaru.

W przydzielonem komisji administracyjnej sprawozdaniu, w przedmiocie stałego kwaterunku wojsk, Wydział krajowy wnosi udzielanie z funduszu krajowego pożyczek na budowę koszar, bądź stałych, bądź tymczasowych (Nothkasernen), aby zachęcając tym sposobem do budowania koszar z jednej strony uchylić t. zw. rozdzielny kwaterunek, najuciążliwszy dla ludności, a ze względów wojskowego wykształcenia i karności nader niekorzystny, z drugiej strony zaś uwolnić gminy mające załogi od kosztownego najmowania domów prywatnych na koszary.

Obok tego nadmienia Wydział krajowy że c. k. Namiestnictwo udzieliło mu do zaopiniowania projekt do ustawy o rozkładzie ciężarów kwaterunkowych wypracowany przez komisję złożoną w c. k. Namiestnictwie z delegatów Namiestnictwa, jeneralnej komendy i Wydziału krajowego, który to projekt wprowadza dopłaty z funduszu krajowego do wynagrodzenia płaconego dziennie od stałego kwaterunku żołnierza i konia przez skarb wojskowy, a to dopłaty wynoszące 1 cent dziennie od żołnierza a $\frac{1}{2}$ centa dziennie od konia.

Propozycja ta idzie za przykładem Austrii dolnej, która wprowadziła takie dopłaty ustawą krajową z 29. Października 1880 i Tyrolu, gdzie dopłaty takie w drodze uchwały sejmowej

ustanowiono. W obu tych krajach dopłaty takie z funduszu krajowego były jednak w użyciu już przed wydaniem nowej ustawy kwaterunkowej.

Wojsko stanowiące stałą załogę Galicji wynosi 29.264 ludzi i 7.796 koni a pomieszczone jest w następujący sposób:

w koszarach eraryalnych	15.626 ludzi	1.770 koni
w koszarach tymczasowych dostarczonych przez gminy	8.273 "	938 "
w koszarach prywatnych	2.827 "	2.629 "
w rozdzielnym kwaterunku	2.538 "	2.459 "

Ogółem tedy 13.638 ludzi i 6 026 koni nie ma pomieszczenia w koszarach eraryalnych, zatem pomieszczenie ich jest dla kraju ciężarem kwaterunkowym, który zwiększa się jeszcze przez doliczenie 600 ludzi obrony krajowej, rozdzielonych w 20 okręgach batalionowych.

Piechota armii umieszczona jest w koszarach eraryalnych lub dostarczonych przez gminy, tylko 182 ludzi w Brodach a 164 w Stryju jest zakwaterowanych rozdzielnie. Konnica zakwaterowana jest w $\frac{1}{3}$ rozdzielnie w $\frac{1}{3}$ w koszarach tymczasowych dostarczonych przez prywatnych, w $\frac{1}{3}$ w koszarach eraryalnych lub dostarczonych przez gminy.

Przyznając dostarczycielom kwater dla wojska nieumieszczonego w koszarach eraryalnych stałe dopłaty z funduszu krajowego, włożonoby na fundusz krajowy bardzo znaczny ciężar i to na zawsze, gdyż raz wprowadzone dopłaty nie łatwo mogłyby być uchylone. Według skali proponowanej w projekcie do ustawy udzielonym przez Namiestnictwo dopłata uczyniłaby rocznie:

dla wojska w koszarach dostarczonych przez gminy	31.908 zł.
" " " prywatnych	15.116 "
" " dotąd rozdzielnie kwaterowanego	13.751 "
ogółem zatem	60.756 zł.
a razem z obroną krajową	62.946 zł.

O ile dopłaty te dostawałyby się gminom dostarczającym koszar, byłyby ulgą dla budżetu gminnego a pośrednio dla miejscowej ludności, ulgą jednak bardzo nieznaczną przy znacznem obciążeniu funduszu krajowego. O ile zaś dopłaty te dostawałyby się prywatnym dostarczycielom koszar, byłyby niespodziewanym przybytkiem do korzyści, jakich szukali i jakie znaleźli już bez owej dopłaty z funduszu krajowego, skoro niemając obowiązku dostarczali koszar dla wojska, zatem zupełnie nieusprawiedliwionym wydatkiem z funduszu krajowego. W każdym zaś razie cel, do którego koniecznie dążyć należy, jeśli się chce istotną sprowadzić ulgę w ciężarze kwaterunkowym, t. j. budowa koszar, nie zostałaby osiągnięty, albowiem największa część dopłat w kwocie przeszło 47.000 zł. przypadłaby na koszarzy obecnie istniejące w znacznej części bardzo wadliwe i nie służące nieraz na nazwę koszar choćby tymczasowych, pozostała zaś kwota byłaby zbyt małą, aby mogła służyć za zachętę do budowy koszar. W ogóle zresztą wątpić należy, czyli dopłaty z funduszu krajowego w wysokości proponowanej a choćby nawet i cokolwiek znaczniejszej, byłyby w stanie spowodować do budowania nowych koszar, zaś znacznej podwyżki nie zniósłby fundusz krajowy.

Z tych powodów komisya administracyjna zgodnie z Wydziałem krajowym oświadcza się przeciw dopłatom kwaterunkowym z funduszu krajowego i mniema, że w dzisiejszych okolicznościach najwłaściwszym sposobem ulżenia ludności kraju w ponoszeniu ciężaru kwaterunkowego będzie udzielanie z funduszu krajowego bezprocentowych pożyczek na budowanie lub adaptację koszar. Pożyczki takie udzielanoby w pierwszym rzędzie gminom mającym załogi wojskowe, które to gminy doznały już wprawdzie znacznej ulgi w ciężarze kwaterunkowym przez podwyższenie w nowej ustawie dziennej opłaty skarbowej od żołnierza z $\frac{5}{10}$ centa na 1 cent, zaś od konia z $\frac{8}{10}$ centa na $1\frac{1}{10}$ centa i z obecności wojska będącego znacznym konsumentem miejscowego handlu i przemysłu niewątpliwie odnoszą korzyści, jednakże zajmując od prywatnych osób budynki na koszarzy lub będąc zmuszone budować koszarzy z własnych wyłącznie funduszy, mają znaczne nieraz wy-

datki, w których ulga byłaby słuszną i pożądaną. W drugim rzędzie mogłyby korzystać z tych pożyczek także i prywatne osoby chcące się podjąć dostarczenia koszar, co byłoby pożądanem tam, gdzieby na inicjatywę samejże gminy w dostarczeniu koszar niemożna liczyć.

Kredyt na rzeczone pożyczki proponuje komisya wyznaczyć na razie na trzy lata w kwocie po 60.000 zł. rocznie, aby mieć możność ocenienia stosowności obranej drogi i obmyślenia ewentualnych zmian.

W końcu przyjmuje komisya projektowane przez Wydział krajowy uwolnienie budynków dostarczonych na koszary także i od dodatków krajowych.

Na podstawie powyższego wywodu komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przeznacza kwotę 60.000 zł. corocznie przez lat trzy na udzielanie bezprocentowych pożyczek, zwrotnych w ciągu najdalej lat dwunastu, w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych, dla pomieszczenia załogi wojskowej stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków mających obecnie inne przeznaczenie. Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rzędzie gminom mającym stałe załogi wojskowe a następnie także prywatnym osobom.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek, udzielonych w ustępie I. eo oznaczania sposobów zabezpieczenia tychże i do postanawiania innych bliższych warunków, oraz do oznaczania bliższych warunków i sposobów zabezpieczenia.

III. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe, uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

We Lwowie dnia 18. Października 1881.

Grocholski w. r.
Przewodniczący.

Pilat w. r.
Sprawozdawca.

gulaminu dla tej szkoły, — i że jej wejście w życie zawisłem jest już tylko od przyjęcia przez Reprezentację miasta Lwowa, kosztów pomieszczenia szkoły, jej opału, oświetlenia i usługi.

Badania, które z polecenia Wydziału krajowego dokonała kuratoria dla przemysłu domowego za pośrednictwem delegatów swych pp. Augusta Schellenberga i Ludwika Wierzbickiego, tak co do przyczyn upadku przemysłu domowego tkackiego, jakoteż środków za pomocą których ważny ten przemysł podźwignięty by być mógł, wykazały:

że do zmniejszenia się w ogóle odbytu domowych wyrobów tkackich przyczyniła się niewątpliwie konkurencya wyrobów fabrycznych, w szczególności zaś w miejscowości Korczynie i gminach sąsiednich powiatu krośnieńskiego, gminie Błażowie i sąsiednich powiatu Brzozowskiego, wreszcie Komarnie i okolicznych wsiach powiatu Rudeńskiego zaprowadzenie dostawy płócien dla wojska w drodze wielkich przedsięwzięć, wskutek czego ustało nagle zakupywanie płótna domowego wyrobu za pośrednictwem komisji mundurowej w Jarosławiu.

Utraciwszy dostawy dla wojska, nie umiała ludność trudniąca się przemysłem tkackim znaleźć nowych dróg odbytu, a ubożając z dniem każdym, pomimo pracowitości i zręczności, popadła w zupełną zawisłość od pośredników handlarzy, którzy dostarczają jej na kredyt materyałów do wyrobów po cenach wygórowanych, a wyroby zakupują po cenach jakie sami oznaczają.

W obec tego stanu rzeczy, mniema Wydział krajowy, iż uwolnienie ludności trudniącej się tkactwem z rąk lichwy handlowej i zorganizowanie tej pracy za pomocą stowarzyszeń, których zadaniem byłoby zakupywanie materyału do wyrobów i pośredniczenie w ich sprzedaży — niepośpolicie by się przyczyniło do podźwignięcia z upadku tak przemysłu domowego tkackiego, jakoteż i ludności trudniącej się tem zarobkowaniem.

Użycie środka tego zaleca również kuratoria dla spraw przemysłu domowego i Izba handlowa lwowska, twierdząc, iż pomiędzy ludnością tkacką Błażowy i Korczyny objawił się już popęd do tworzenia stowarzyszeń i że w obudwóch tych miejscowościach znajdują się osoby mające chęć i odpowiednie kwalifikacye do ujęcia steru stowarzyszeń w swoje ręce.

W obec tego stanu rzeczy, sądzi komisya kultury krajowej, iż wniosek Wydziału krajowego żądający otworzenia mu kredytu do wysokości 6.000 zł. celem udzielenia z tej kwoty pożyczek nisko oprocentowanych stowarzyszeniom tkackim jest i trafny i odpowiada intencjom Wysockiego Sejmu zawartym w uchwałach Jego z dnia 20. Lipca r. z.

Gdy jak to już na wstępie niniejszego sprawozdania podniesionem zostało, przyczyną upadku przemysłu tkackiego jest utrudniony obdyt tych wyrobów, przeto pożądanem byłoby, ażeby Wydział krajowy poczynił staranie, iżby zakupywanie płótna domowego wyrobu na potrzeby wojska za pośrednictwem komisji mundurowej w Jarosławiu wznowione zostało.

Kończąc sprawozdanie, komisya kultury krajowej wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia stowarzyszeniom tkaczy, które się zawiązały lub zawiążą w kraju, pożyczek z funduszu krajowego na niski procent zwrotnych w ratach i otwiera mu na ten cel kredyt do wysokości 6.000 zł. na rok 1882.

II. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego w sprawie przemysłu domowego i drobnego.

Przewodniczący:

J. Czartoryski.

Sprawozdawca:

Abrahamowicz.